

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI
NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

MEHNAT MUHOFAZASI VA EKOLOGIYA
KAFEDRASI

MUTAXASSISLIKKA KIRISH FANIDAN

25-MMTX-24 GURUH TALABALARI UCHUN
1-SEMESTRGA MO'LJALLANGAN
YAKUNIY NAZORAT YOZMA ISH
TOPSHIRIQLar to`plami

Namangan-2024

“TASDIQLAYMAN”

Energetika va mehnat muhofazasi
fakulteti dekani prof.R.Soliyev

_____ 2024 y.
“ _____ ”

Namangan muhandislik-qurilish instituti Mehnat
muhofazasi va ekologiya kafedrası
№ _____ sonli yig‘ilishida muhokama qilingan.

Mehnat muhofazasi va ekologiya

kafedrası mudiri _____ Sh.Rahmonov

“ _____ ” 2024 y.

Kafedra ekspertlari:

Fan o‘qituvchilari: _____ N.Baxriddinov

Savollar:

1. Mutaxassislikka kirish fannining mazmuni.
2. Baholashning reyting tizimi.
3. Reyting tizimi haqida ma'lumot.
4. O'zbekiston xalqining mustaqillik tufayli qo'lga kiritgan imkoniyatlari.
5. O'zbekiston Respublikasida Oliy va o'rta maxsus ta'limining shakllantirilishi haqida.
6. NamMQIning tarixi, tizimi, ichki tartib qoidalari
7. NamMPIning o'quv-tashkiliy va ilmiy-ma'rifiy ishlari bo'yicha istiqbol rejalari.
8. NamMPIda o'quv jarayonini shakllantirish turlari va ularning mohiyati.
9. O'zbekiston ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotining dadil odimlari.
10. Milliy iqtisodiyotimiz xalqaro nufuzining oshib borishi.
11. O'quv jarayonida bibliografiya (grekcha bibliion – kitob, grafiya - yozaman) asoslari.
12. Kutubxona va uning ahamiyati.
13. Axborot resurs markazi va internet tizimlaridan foydalanish qoidalari.
14. Internet ma'lumotlarni fan kesimida olish usullari.
15. Soha bibliografiyasining rivojida internetning o'rni.
16. Mehnat muhofazasi va ekologiya kafedrasining ta'rixi.
17. Mutaxassislikni tamomlagan talabalarning sohani rivojlantirishda erishgan yutuqlari va xalq xo'jaligiga qo'shgan xissalari.
18. Hayot faoliyati xavfsizligi fanining tarixi.
19. «Hayot faoliyati xavfsizligi»ning mehnat muhofazasi asosida tug'ilishi.
20. M.V.Lomonosov nazariyasining asoslari.
21. Mehnat muhofazasi nazariyotchilarining ijobiy kashfiyotlari va bu nazariyaning rivojlanishi.
22. Mehnat muhofazasining amaliy ahamiyati.
23. Ishchilar mehnati muhofazasining paydo bo'lishi va rivojlanishi.
24. Ishchilar mehnati muhofazasining paydo bo'lishi.
25. Rivojlangan mamlakatlarda mehnat muhofazasining rivojlanishi.
26. O'zbekistonda mehnat muhofazasining rivojlanishi.
27. Ishchilarga salbiy ta'sir etuvchi omillar va ularning turlari.
28. Zararli moddalarning inson organizmiga ta'siri va o'z tavsifiga ko'ra ularning turlari.
29. Zararli omillarning moddiy bo'lgan turlari.
30. Xavfli omillarning ishlab chiqarishga va inson salomatligiga salbiy ta'siri.
31. YUqori xavf va zararli sharoitlarda ishlovchi shaxslarga qo'yiladigan umumiy talablar.
32. Zararli omillarning moddiy bo'lmagan turlari.
33. Sanoat ishlab chiqarishida ishchilar mehnat muhofazasining tarixi.
34. Xavfli omillarning ishlab chiqarishga va inson salomatligiga salbiy ta'sirini tushuntirish usullari.
35. Xavfli omillar, ularning kelib chiqishi.
36. Xavfli omil turlari.

37. Xavfli omillarning insonga ta'siri.
38. Xavfli omillar va ularning zararli omillardan farqi.
39. Ishlab chiqarish korxonalarida texnika xavfsizligini tashkil etilishi.
40. Hayot faoliyati xavfsizligi fanining maqsadi, vazifasi.
41. Hayot faoliyati xavfsizligi fanining tarkibiy qismlari.
42. Mehnat muhofazasi qonunchiligi.
43. Texnika xavfsizligi.
44. Baxtsiz hodisa.
45. Kasb kasalligi.
46. Himoya vositalari.
47. Mehnat muhofazasining huquqiy asoslari.
48. Mehnat to'g'risidagi qonunlar.
49. Iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy va ekologik huquqlar.
50. Standartlar tizimlari vazifasi va ularning turlari.
51. Mehnat muhofazasini tashkil etishda korxonah rahbarining asosiy vazifasi.
52. Mehnat muhofazasini tashkil etishda ilg'or ishchilar vazifalari.
53. Mehnat muhofazasiga doir asosiy me'yoriy hujjatlarni tayyorlash qoidalari.
54. Mehnat muhofazasini tashkil etish.
55. Ishchilarga maishiy xizmat xonalarini ish joyiga mos holda tashkil etish.
56. Ish joylariga qo'yiladigan talablar.
57. Qulay mehnat sharoitlari.
58. Xodimlarni mehnatni muhofaza qilish bo'yicha yo'l-yo'riqdan o'tkazish va o'qitish.
59. Mehnat muhofazasidagi o'tkaziladigan instruktaj turlari
60. Mehnat muhofazasi muhandisining vazifalari.
61. Yangi ishga kiruvchilar uchun instruktajlar o'tkazish tartibi.
62. Hayot faoliyati xavfsizligining tashkiliy masalalari.
63. Korxonalarda mehnat muhofazasini tashkil etishda rahbarlarning vazifalari.
64. Mehnat muhofazasiga doir tadbirlarni rejalashtirish va mablag' bilan ta'minlash.
65. Ergonomika, Ishlab chiqarish estetikasi va madaniyati.
66. Ishchi va xodimlar salomatligi buzilishiga qarshi choralar ko'rish.
67. Ishchi va xodimlar salomatligi buzuvchi omillar va ularga qarshi kurashish usullari.
68. Korxonah ishchilarining salomatligi yomonlashishining asosiy sabablari.
69. Ishchilar salomatligini saqlash usullari.
70. Himoya vositalari va ular bilan ishchilarni ta'minlash qoidalari.
71. Ishchilar salomatligini saqlashga mas'ul kishilar.
72. Zararli va xavfli omillarni me'yorlash prinsiplari.
73. Nafas olish organlariga ta'sir etuvchi omillar ta'sirini kamaytirish.
74. Ishchilar salomatligini saqlash usullari.
75. Ishchilarga maishiy xizmat xonalarini ish joyiga mos holda tashkil etish.
76. Ishchilar salomatligi korxonadagi zararli yoki xavfli omillar tufayli yomonlashganda amalga oshiriladigan ishlar.
77. Ishchilar salomatligini nazorat qilish usullarini adabiyotdan o'rganish.
78. Ishchilar salomatligini saqlashda chet el va O'zbekistonda amalga oshirilayotgan ishlar. Ishlab chiqarish sanitariyasi va mehnat gigiyenasi.

79. Ish joyidagi mikroiklim sharoiti.
80. Ish joyidagi haroratni aniqlash.
81. Texnika xavfsizligi va uning tashkil etilishini o'rganish.
82. NamMQI da texnika xavfsizligini tashkil etilishi.
83. Texnika xavfsizligiga javobgarlik.
84. Korxonada texnika xavfsizligi yoki mehnat muhofazasi xonalarining bo'lishi.
85. Elektr xavfsizligining ahamiyati.
86. Elektr tokining turlari.
87. Elektr tokining inson organizmiga ta'siri.
88. Elektr xavfsizligi.
89. NamMQIda elektr toklarini ulashga qo'yiladigan talablarni o'rganish.
90. Elektr qurilmalaridan xavfsiz foydalanish uchun qo'yiladigan umumiy talablar.
91. Elektr tokidan zararlanishlarning yuzaga kelishi.
92. Elektr tokidan zararlanishlar oldini olishda muhandislik ishlari.
93. Ishlab chiqarish korxonalarida elektr toklarini ulashga qo'yiladigan talablar.
94. Elektrdan jarohatlanish sabablari va ular oldini olish.
95. Elektrdan jarohatlanish oqibatlarini va ular oldini olish.
96. Elektr tokidan shikastlanish oldini olishda texnik chora va individual himoya vositalari.
97. NamMQI 1-2-binolarida yong'in xavfsizligini o'rganish.
98. Moddalarning yonishi.
99. Materiallarning olovga chidamliligini oshirish yo'llari.
100. Antipirenlar haqida ma'lumotlar.
101. Yong'in va uning kelib chiqish sabablari.
102. Yong'in xavfsizligi.
103. O't o'chirish vositalari, ularning turlari va vazifalari.
104. O't o'chirish va yong'in signalizatsiyasi tizimlari.
105. Ishlab chiqarishda yong'in xavfsizligini tashkil etish.

VII. BAHOLASH MEZONI

Mutaxassislikka kirish fanidan yozma ish shaklidagi yakuniy nazoratlarni baholash mezoni:

Mutaxassislikka kirish fanidan yozma ish shaklida o'tkaziladigan yakuniy nazorat uchun har bir talabaga 5 tadan savol va uni yozish chun 3 soat vaqt beriladi. Har bir savolga maksimal 10 balldan ajratiladi va talaba yozgan javoblari quyidagicha baholanadi:

10 ball – talaba berilgan savolning mohiyatini to'la tushunib, o'z fikrlarini mustaqil bayon eta olgan, ijodiy fikrlab Mutaxassislikka kirish bo'yicha mehnat muhofazasiga doir bilimlarini amalda qo'llay olishga misol keltirgan, xulosa va qarorlar qabul qilgan, so'zlar hajmi yetarlicha bo'lib, orfografik va stilistik jihatdan bexato va chiroyli husnixat bilan yozgan.

9 ball – talaba berilgan savolning mohiyatini to'la tushunib, o'z fikrlarini mustaqil bayon eta olgan, ijodiy fikrlab Mutaxassislikka kirish haqida bilimlarini

amalda savol javobida yoza olgan, soʻzlar hajmi yetarlicha boʻlib, orfografik va stilistik jihatdan bexato va chiroyli husnixat bilan yozgan.

8 ball – talaba berilgan savolning mohiyatini tushungan, oʻz fikrlarini mustaqil bayon eta olgan, Mutaxassislikka kirish haqida mustaqil fikr kam, bilimlarini amalda qoʻllay olgan, soʻzlar hajmi yetarlicha boʻlib, orfografik va stilistik jihatdan bexato yozgan.

7 ball – talaba berilgan savolning mohiyatini tushungan, oʻz fikrlarini mustaqil bayon eta olgan, Mutaxassislikka kirish haqida bilim va tushunchalardan kamroq foydalangan, soʻzlar hajmi kamroq boʻlib, orfografik va stilistik xatolar ozroq uchraydi.

6 ball – talaba savol mazmunini tushungan, yozgan javoblari savol mazmuniga mos keladi, Mutaxassislikka kirishdan kamroq maʼlumotga ega, soʻzlar hajmi yetarli emas, orfografik va stilistik xatolar mavjud.

5 ball – talaba berilgan savol haqida tasavvurga ega, yozgan javoblari savol mazmuniga yaqin keladi, orfografik va stilistik xatolar mavjud.

4 ball – talaba berilgan savol haqida qisman tasavvurga ega, yozgan javoblari savol mazmuniga qisman yaqin keladi, orfografik va stilistik xatolar koʻp.

3 ball – berilgan savol haqida aniq tasavvurga ega emas fikrlari chalkash va qisqacha umumiy maʼlumotlar keltirgan, orfografik va stilistik xatolar koʻp.

2 ball – talaba berilgan savol mazmuniga tushunmagan, birmuncha yondosh maʼlumotlar keltirgan xolos.

1 ball – talaba berilgan savolga juda kam va tushunarsiz fikrlar keltirgan.

0 ball – talaba savolga javob yozmagan.

Umuman olganda, talabalar berilgan savollarning qay biriga tayyor boʻlsa, oʻsha savolga javob yozaveradi, yaʼni, savollar tartib raqamiga amal qilib yozish talab etilmaydi.

III. TAVSIYA ETILGAN ADABIYOTLAR

Asosiy adabiyotlar

1. A. Mark, P. Friend James Fundamentals of Occupational Safety and Health. Bernan Press. Germaniya, 2007.
2. N.S.Baxriddinov. «Hayot faoliyati xavfsizligi». Oʻquv qoʻllanma.-T.: “DIMAL”, 2024, 371b.
3. A.T.Mamadaliyev., Z.N.Mamadjanov., M.M. Sobirov. «Favqulodda vaziyatlar va fuqaro muhofazasi». Darslik.-T.: “DIMAL”, 2024, 416 b.
4. A.T.Mamadaliyev., Z.N.Mamadjanov. «Favqulodda vaziyatlar va aholi muhofazasi» Darslik.-T.: “LESSON PRESS”. 2022,300b.
5. Narziyev Sh.M., Kurbonov Sh.X. Hayot faoliyati xavfsizligi. Oʻquv qoʻllanma–T.:“Yangi nashr”, 2019.– 234 b.
6. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qatʼiy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi boʻlishi kerak. Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollariga bagʻishlangan majlisidagi Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq soʻzi gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, №1.

6-6er Qo‘shimcha adabiyotlar

7. Yuldashev O.R., Djabborova Sh.G., Xasanova O.T. Hayot faoliyati xavfsizligi. Darslik–T.:“Toshkent-Iqtisodiyot”,2014.– 268 b.
8. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – T.:O‘zbekiston, 2023. –56 b.
9. “Mehnatni muhofaza qilish to‘g‘risida”gi (yangi tahriri) O‘zbekiston Respublikasi Qonuni. 2016 yil 22 sentyabr.
10. O‘zbekiston Respublikas i Mehnat Kodeksi. -T.: 2022y.
11. Sh.K.Mahmudova. Kasb kasalliklari. Tibbiyot oliy o‘quv yurtlari uchun darslik. – T: “Yangi asr avlodi”, 2011, -494 b.

Internet saytlari

12. www.gov.uz – O‘zbekiston Respublikasi xukumat portali.
13. www.lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
14. www.mintrud.uz – Mehnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirligi sayti.
www.bilim.uz – OO‘MTV sayti.

